

Silo, 23 juni 2019

Overdenking door Jacob Bandstra

Pathos

Wat ik zojuist heb voorgedragen, is een gedeelte van een lied dat over Claesken, haar man en Jacques, een medegelovige gaat. Voor ons is het lastig in te beelden, dat wij voor ons geloof ons leven zouden moeten geven.

Tegelijk kwam het verhaal van Claesken voor mij de afgelopen weken erg dichtbij. Voor een deel kwam dat doordat zij vlakbij Workum gedoopt is, in Friesland. Toen ik in de baptistengemeente Stavoren opgroeide, sloot ook de jeugd van de gemeente uit Workum bij ons aan. Ik heb vlakbij Workum gewoond, en kan me zo een verborgen slootje of afgeschut hoekje IJsselmeer voorstellen waar zij gedoopt zou zijn.

Tegelijk kwam ze ook dichtbij door haar verhaal. Haar humor raakte mij, en hoe ze blijft staan voor haar geloof. Zo vraagt haar ondervrager aan haar, waarom ze sommige van haar kinderen wel, en andere niet heeft laten dopen. Haar antwoord?

Toen wist ik het nog niet. Ja, wat wist je nog niet, antwoordt de ondervrager.

Wat ik nu weet. Wat weet je nu dan?

Wat de Heer mij duidelijk heeft gemaakt. Wat heeft de Heer je dan duidelijk gemaakt?

Dat in de Schrift niet staat, dat dit zo hoort.

Zo wordt Claesken nog een tijdlang ondervraagd, vooral over haar doop, het avondmaal en wat de kerk voor haar betekent. In haar antwoorden komt de Bijbel vaak terug, en haar verlangen om Jezus te volgen schemert steeds door in haar verhaal. Door haar geloof bleef Claesken volhardend haar Heer volgen, tot de dood door verdrinking erop volgde. Zij is uiteindelijk een martelaar geworden.

Logos

Wij komen dit woord martelaar ook regelmatig tegen in de tekst van vandaag. Het wordt hier niet gebruikt voor mensen die gestorven zijn voor hun geloof, maar om getuigen. Het woord martelaar is afgeleid van het Griekse woord voor getuigen. Over Abel wordt getuigd dat hij rechtvaardiger was dan Kain, over Henoch wordt getuigd dat God blij met hem was, en uiteindelijk aan het einde van Hebreëen 11 wordt getuigd dat de mensen uit dat hoofdstuk door en voor hun geloof zijn blijven staan. Wat opvalt in de tekst is dat de nadruk niet ligt op **hun** kant van het verhaal, zij komen niet zelf aan het woord. Zij zijn niet zelf de martelaar of de verteller, maar *over* hen word verteld of

‘gemartelaard’. Door de generaties die na hen kwamen, werden hun levens gezien als getuigenissen over het leven met God. Er staan nog meer getuigenissen in dit hoofdstuk, maar zoals de schrijver zelf al zegt: De tijd ontbreekt om die allemaal te noemen. Daarom wil ik er eentje specifiek uitlichten: Abraham. Waar de meeste gelovigen uit dit hoofdstuk hun beloftes niet waargemaakt zagen, zag Abraham in eerste instantie zijn belofte wél werkelijkheid worden.

Abraham zag de belofte van God, waar hij zijn hoop op vestigde, waargemaakt worden in de geboorte van zijn zoon Isaak. Abraham’s hoop was werkelijk geworden, het ongeziene kind lag daadwerkelijk in de handen van Sara. Maar na enkele jaren werd Abraham op de proef gesteld: Zijn lieve zoon Isaak, degene waardoor Abraham een groot nageslacht zou krijgen, moest hij offeren. Het kind werd door Abraham gegeven in de hoop dat God hem uit de doden kon opwekken. Zo werd de vervulling van de belofte door Abraham ingeruild voor geloof. Hierin zien wij de wisselwerking tussen het geloof in Gods beloftes, en zien dat Gods beloftes daadwerkelijk uitkomen.

Kernzin: Zo zien wij samen met alle gelovigen, over de hele wereld en uit alle tijden, in geloof uit naar de vervulling van Gods beloftes.

1.

S: De gelovigen uit alle tijden wandelen in geloof dat God zijn beloftes vervuld

Er is in het geloof een samenspel tussen de verschillende tijden waar we in leven. Vroeger, nu en de toekomst hebben allemaal met elkaar te maken. We horen de getuigenissen van gelovigen voor ons: Abraham, Sara, Mozes, Claesken. Stuk voor stuk mensen die niet leven vanuit de dingen die ze zien, maar vanuit het geloof. Hun geloof is in een God die een vaderland voor hen klaar maakt. Allemaal hebben de gelovigen de beloftes uiteindelijk niet waargemaakt zien worden, maar zij leefden in het geloof dat het de ongeziene beloftes waarheid zou worden. Zij geloofden dat God betrouwbaar is, en dat de onzichtbare beloftes die zij van God gekregen hadden eens zichtbaar zouden worden.

Dat betekent niet dat zij geen lasten tegenkwamen op hun weg, of dat zij geen zonden in hun leven kenden. Wel herkennen ze de strijd die dit oplevert: Enerzijds kijken ze naar de Messias en willen ze hem volgen, anderzijds zien zij ook de zonde om hen heen, en in zichzelf.

Ook Claesken herkent haar hierin. Zij vertelt dat ze bedroeft wordt tijdens haar gevangenschap. Ze weet niet, welke getuigenis haar medeveroordeelden hebben gegeven. Ze heeft het gevoel dat haar zonden boven het hoofd uitgroeien, haar overwelmen. De last drukt zwaar op haar.

Maar op het moment dat het er op aankomt, wanneer de bode komt om haar te halen voor de

rechtszaak, veranderd haar toon compleet. Zij spreekt niet meer over zonde, last of moeite. Ze dankt God, en bidt dat Jezus bij hen mag komen. Ze gelooft dat zij, haar man en Jacques met elkaar in de eeuwigheid mogen leven. En in lijn met de tekst van vanochtend, blijft zij gedurende haar gevangenschap naar Jezus kijken. Of zoals zij het zelf verwoord:

“Mijn lieve Vrienden, die ic uut gehele herten beminne, let niet op wat menscen seggen, maar siet alleen op Christum Jesum, hoe hy ons in verdrucking en lijden is voor gegaen.” In haar geloof zag zij naar degene die haar geloof zou voleinden.

2.

S: Er komt een tijd waarin ons geloof aanschouwen wordt.

Het geloof van de mensen die vanochtend voorbij zijn gekomen, is niet gebaseerd op lucht en leegte. De mensen die op deze aarde in geloof op hun levenspad hebben gelopen, hebben dat gedaan met een doel voor ogen: Het uitkomen van Gods beloftes. Zij keken verder dan de moeites en lasten die ons zo gemakkelijk in de weg kunnen zitten. In sommige gevallen hoopten ze zelfs op wat menselijk gezien onmogelijk was. Denk dan bijvoorbeeld aan Sara, die op hoge leeftijd nog een kind kreeg.

En er zijn meer voorbeelden waarin al iets zichtbaar wordt van de wereld die ons te wachten staat, wanneer wij met God zullen leven. In het Oude Testament wordt zien we hoe God het volk uit slavernij heeft gehaald, hen een plaats op de wereld gaf en als zegen voor de volken bedoelde. Daarna zien we hoe Jezus op de aarde rondliep, de zieken genas en de gevangenen bevrijdde. En hoe de Heilige Geest nu in en door Gods volk nog steeds grote en kleine daden doet. Wat God deed, doet en zal doen op deze wereld is zichtbaar voor wie er oog voor heeft.

Maar tegelijk geloof ik ook dat dit allemaal in het niet zal vallen, bij wat er voor ons in petto ligt. Ons geloven zal overgaan in het zien van God. Er zal geen geloof meer nodig zijn, hoop is dan verleden tijd: Ons verlangen om volmaakte en heilige mensen te zijn die met God zullen leven, zal door Jezus zelf worden vervuld. Hierin mogen wij de gelovigen van vanochtend een voorbeeld meenemen als een voorbeeld voor ons. Zij zijn al tot hun doel gebracht: Hun verlangen om met hun Heer te zijn, is vervuld. Tegelijk zijn ze tot hun doel gekomen voor ons, doordat ze door hun geloof mogen dienen als voorbeelden voor ons, hier en nu.

3.

S: Net als wij voorbeelden hebben, mogen wij een voorbeeld zijn

Denk eens aan Claesken. Claesken leefde vierhonderd jaar geleden. Zij had nog niet gehoord

van beamers, smartphones, gehoorapparaten of Twitter. Lelystad was nog niet verzonnen, en de baptistengemeente Silo bestond nog niet. Tot vandaag was zij waarschijnlijk ook niet bekend hier. Maar hopelijk hebben jullie vandaag toch een inkijk kunnen krijgen in het geloof waarmee Claesken voor haar vervolgers stond. Dat zij haar geloof beleed, zelfs toen haar de verdrinkingsdood te wachten stond. Het lied over haar dat we eerder in de dienst hebben gehoord, getuigd van het voorbeeld dat zij was voor haar medegelovigen in haar eigen tijd. En hoe andere gelovigen net als haar God hebben gevolgd, in het geloof dat hen een betere toekomst te wachten stond.

Net als wij voorbeelden ontvangen hebben in het geloof, mogen wij ook voorbeelden zijn in het geloof. In eerste instantie voor de mensen om ons heen. Even verderop in Hebréeën 12 worden we dan ook opgeroepen om te proberen met iedereen in vrede te leven, en een heilig leven te leiden.

En misschien hebben wij ook nog wel beloftes van God, waar wij zelf het gevoel hebben dat die nog niet vervuld zijn en misschien ook niet vervuld zullen worden. Dan mogen wij denken aan de woorden aan het einde van Hebréeën 11, waarin gezegd wordt dat de beloftes niet vervuld waren, omdat God iets beters voorhad *met ons*. God wil niet dat de gelovigen de volmaaktheid bereiken zonder ons. Zo mag dat voor ons ook doorklinken: Misschien heeft God beloftes aan ons nog niet waargemaakt, omdat God daar ook mensen bij wil betrekken die misschien wel over 3 maanden, twaalf jaar, of 4 eeuwen leven. Zo kunnen wij een voorbeeld zijn voor mensen, waar wij nu nog geen weet van hebben.

Ethos:

De komende maanden mogen wij geïnspireerd worden door de getuigenissen van onze geloofsgenoten. Maar ik merk bij mijzelf, en misschien ben ik daarin niet de enige, dat ik het lastig vind om te bepalen wat ik in onze maatschappij nu hiermee moet. Ik loop geen gevaar om opgepakt te worden voor mijn geloof. Ik hoor geen stem die mij beveelt om naar een ander land te gaan. Wat kan ik dan leren van deze verhalen?

Ik heb hier vanochtend geen pasklare antwoorden op. Wel kwamen er een paar wedervragen in mij op. Hoe leeft die verwachting naar God, naar het zien naar Jezus, in mij? Is het een waakvlammetje, dat zo nu en dan eens oplicht? Of leef ik in de zekerheid dat dat Vaderland waar Hebréeën van spreekt ook voor mij voorbereid is? En wat voor impact heeft dat op mij en mijn omgeving?

En als je niet tevreden bent met het antwoord, wat bezwaart je om het anders te doen? Dit zijn grote vragen, waar we nu niet direct een antwoord op hoeven te geven. Ik heb de preek voorbereid, en zelfs ik heb hier geen afgerond antwoord op. Maar waar we deze preek begonnen

met het onrecht, dat in het duister zichzelf afschermt van de wereld, eindigen we met ons licht, dat zichtbaar mag zijn voor de wijde omgeving. Hoe schijnen wij?

Amen.